

מבעד למסוה (שעורים בהסתכלות)

איך אמרו חז"ל? — כיון דדש דש וכיון דפאטש פאטש!

סמירות לחי בזמן האחרון, כמו בקר — קום טמש: בגדול החל — זוהי היד הפולנית שנשתלחה ב"קבינט" של העתון בת"א, ומכיון שנתנה רשות למשהית שוב אינו מבחין בין פסיד העליה בחיפה, שכברו אותו כמתנת יד ובעין יפה כמו לפנים בביה"ס הריאלי, ובין לוביאניקר בבית-הפועלים שלו בת"א שנתקיים בו הפסוק: "ו ס ק ל ו יגיד לו". (כנראה, ש"מחוסרי העבודה" שלנו השיגו סו"ס "עבודה" אצל מנהיגים ונהנים מיגיע כפם ממש ולא חלילה ממוסקבה...) — ואפילו "בטלן" זה שבחבר הלאומיים בנייניבה, הרביצו בו כרבעי מטעם העם האונגרי, כידוע בקצור, רבותי אפידים נוראה ומסור בנה שוררת בעולמנו, שכל רופאי הדסה" וכל סמי המרקחת שלה לא

יועילו לה, מכות-לחי ר"ל עפות מכל צד על ימין ועל שמאל, ואל תקרא מחלת הפופורטאטשי אלא מגפת ה"פיטש-פאטשי"... ועצתי אמונה לכל העורכים, הפסידים והמנהיגים וביחוד לכל ה"מא-כערס" שלנו, שיבטיחו את עצמם באחריות בעוד מועד אצל הסוכנים הבטוחים שלנו, כגון: כספי ודיסקין או אלתר לוי או שייסרו להם חברה בפני עצמם, מין בנק חדש של "מלאכת יד"...

* *

ולעת-עתה קבלנו בשבוע זה מכת-לחי מצלצלת, במחילת כבודנו, עד שכ"א מאחב"י בעירנו מחזיק עדיין בלחיו מרכ כאב. וכל כך למה? — מפני המשלחת היקרה והמוצלחה של ועדה-עיר... הן יודעים אתם את המעשה ב"סאד פוליער אנצוה-ערעניש" (ההתראה מקאפוליה). מה, לא שמעתם עדיין? ובכן, שבו רבותי, ואספר לכם אני את המעשה בקצרה ועל רגל אחת, לפני צאתי לדרך הגלילה, ולהשומע יונעם. אנשי קאפוליע לא היו מרוצים מראשי-הקהל שלהם, מחמת שהיה נוהג שררה ותקופות בקהל, ודרכו לשקר ולהבטיח להם הבטחות בעלמא להסן

העדה, כאשר יקרה לפעמים גם בביתנו הלאומי... ומחמת שק"ק זו קאפוליע תו"ב היא עיירה חשובה ומלאה חכמים מפורסמים כחלם ממש — התכנסו זמני העדה וחשובי הבעלי-בתים, כלומר ועדה-עיר שלהם, לישיבה גדול'ה כדי לסכם עצה מה לעשות בפרנס-הצבור שלהם. לאחרי שקלא וטריא ארוכה החליטו לשלח לו התראה בני-מוס ועפ"י רמז, שישנה את דרכו לטובה. ומי ימסר לתקופה זה שליחות עדינה שכזו? — מסתמא השמש של הקהל.

ובשבת-קדש פרשת קרח או פרשת בלק — איני זוכר בדיוק! — לאחר קריאת התורה בבית-הכנסת, בשעה שראשי-הקהל ישב ב"מורח" ועטוף כלו בטלית של תכלת, עלה השמש על הרוכן, דפק על השלחן ואמר: להוי ידוע לכם, רבותי, כי ועד-הקהלה הטיל עלי שליחות למסר הת-ראה לראש הקהל שלנו ברמז, שלא יהיה "דבר אחר" ולא יהיה שקרן וכזבן ולא יתן יד לפושעים ולמסקל-י-שחד. ואם לא יבין את הרמז הזה ולא ישנה את דרכו לטובה, אז יודיעו לו את כל זה בגלוי ולפני קהל ועדה... והתראה ברמז" שכזו מסר ה"שמש

מקאפוליע" שלנו בשבוע זה ל"ראש הקהל בעירנו. כנראה, טעות היתה בידם וחשבו שהם נמצאים במשרד-הרבנות או ב"חורכה" או באספה בבית-העם ושאר ה"ביונים היהודים" שלנו, ושכחו, הרפלומטים שלנו, עם מי יש להם עסק וכי "ערוך התפתה ה"שמש" שלנו לדבר ולא הספיק להור ציא את כל חכמתו, לא הניחו מושלנו החביב לטעון כלום ואמר להם בלשון הכתוב בסדרה של שבת זו: "י ע נ לא האמתם בי" ע"כ יאמרו המושלים: Withdraw כלומר: חזרו בכם! ואולם המשלחת שלנו עמדה על דעתה וצעה: No withdraw כלומר: "ודבר המלך אין להשיב". בקצור: "ווידרויא, נווידרויא" ממש כמעשה צ'יחוב בבעל הרוסי ואשתו. הוא אר-מר: הסתפרתי!" והיא טוענת כנגדו: "לא כי התגלחת!" — "הסתפרתי" ונתגרשו זה מזו.

ומה אמר לכם, רבותי? — איני חכם מדיני ודיפלומט גדול כמו, למשל, המשלחת שלנו מטעם ומבל-טעם של "קאפוליע" ואין דרכי חלילה להיות חכם ומבאר ומפרש לא אחר ה ט ע ש ה:

אחרי המעשה יכול כל אדם מישראל להיות חכם ולבאר לך את כל חזיונות ההיסטוריה שלנו בביתנו הלאומי. אבל, עד כמה שאני קורא בעתונים ומסתכל קצת מבעד-למסוה השקוף והבהיר שלי, רואה אני לפי עניות דעתי — כי רכים הדפלומטים החד-שים שלנו האוהבים להשקיע את עצמם ב"ס ו ל י ט י ק ה ונדרחים לעמד במקום גדולים על החר ובעמק. ונמצאו בנו תמימים כאלה במלון-יוז ואפילו בוועד-העיר המדמים כי באמת מכינים הם, "מלאכה" זו... אבל כשאני לעצמי — אל אחטא בלשוני! — הריני "אפיסורס" גדול ומסופק הרבה בדבר הזה.

אבותינו הטובים עוד הבינו מעט את התורה הזאת, תורת הפוליטיקה: כפולניה, למשל, במקום שכל "פרויץ" משל ממשלה בלתי-מונבלה באחוזתו והחיים והמות היו בידיו — היתה כל "חצר" כעין "זעיר אנפין" של "גובר-נורייט". בכל חצר היתה פוליטיקה מיוחדת ואחב"י הבינו "לעשות פול-י-טיקה" בכל החצרות. לא היה דבר וחצ'י-דבר ב"חצר" כמה שנוגע ליהודים, שלא ידעו זאת מקודם. ואצלנו נתמנה נציב חדש מבלי שיוודיעו לו יצימן! גורה כל שחיא, או איזה חוק לרעה,

שרק עלה במחשבתו של איזה פרוץ — מיד נודע הדבר ליהודי המקום, המכונה התחילה מתנועת לכל גלגליה ועשתה את שלה: רע הגזרה עפ"י רב נתבטל! ואפילו ענתבי שלנו, שהיה "נייטיב" ר"ל ומתוצרת-הארץ ולא זכה לשבת במלון-יוז, ידע כיצד לדבר משפטים עם רשיד ביי פחת ירושלם. הן זוכרים אתם, רבותי? לא עברו 24 שעות אחרי הפרעות הראשונות ביפו — לפני י"ז שנים! — והנוכדנרים" ביפו ובירושלם עפו ממקומם עפ"י פקודה מנבזה — מפני שכך רצה ענתבי!

בודאי אילו היו הענתבים עכשיו, בדורנו ובימינו — היו אולי מבינים יותר ממנו כיצד לכלכל את דבריהם ומעשיהם עם ה"פריצים" שלנו. ואנחנו בניהם אחריהם עושים פול-י-טיקה ר"ל: מצד אחד כותב מנהיגנו מכתב גלוי לממשלתנו ירום-הודת בדבר השערורייה הירועה של הכתל-המערבי ביום-כפור כי "אין האכסקוטיבה קובלת על התנהגות המשטרה שהוציאה לפעל את הפקודה בז ה י ר ו ת האפשרית וכן אין היא מבחישה, שלפי חומר הדיון היה, אולי, מקום לפקודה מעין זו" — שומעים אתם, רבותי, דבורים? ומאידך ניסא קאים אל המושל בשליחות וראשית

חכמה משליכים לו בפניו בתורת הקדמה: "אין לנו אמון בך!" ושואל ר' עומות: — כמה נפשך! אם אינכם מאמינים בו למה אתם הולכים אליו? והשנית — אם החלטתם להגיד לו את כל ה"אמת" — החסר מליצות וכוונות אצלנו כדי להגיד לאדם "ישרו" ודי לחכימא כמושלנו ברמזיה, אבל לא זו של הש"ש מש מקאפוליע... תאמרו מה שתאמרו — זו לא "פר-ליטיקה" אלא במחילה — בטלנות. איננו יודעים את התורה הזו — דיפ-לומטיה. עלינו ללמד אותה ממושלנו. — וההודעה הרשמית שלו מיד אחר המקרה במשלחת תוכיח! אלו הבנו מה זאת פוליטיקה, היינו עומדים אולי במצב אחר של עכשיו. ולעת-עתה, רבותי — השטן מקט-רג אצלנו, ויש במחילה "פונקטשור" גדול במכוניתנו הפוליטית עוד יותר מאשר במכונית בית-הכרם ביום חם ואפילו ביום קר... * *

ואולם, נדבר מענינים יותר משמחים כלומר על הקרקום, שזכה לבקור רשמי מאת מושלנו החביב השוקד, כידוע, על תקנתה של ירושלם בכלל ודואנ ומיצר על מצבם של אחב"י בפרט ומכש"כ

על בריאותו של העורך מת"א אחרי ה"התנפלות" הירועה. ומספר לי תלמידי התימני, זה יוסף השמש, כי בא אליו חיים עני במוצש"ק שאין לו פרוטה לפרוטה, והתחנן לפניו ממש שיקנה מאתו זוג מכנסים חדשים מהנותו בחצי-חנם כלומר בעשרים וארבעה גרוש, וכל כך למה? — כדי שיקנה שני כרטיסים ל ס ר ק ו ס, מחמת שזוגתו התעקשה ודרשה מאתו בכל תקף ידה לראות את הדב. ואם היא רוצה — אומר שלום-עליכם — כלום מועיל דבר-מה? בקצור, יוסף התימני לא נתבקש הרבה ונעתר לבקד שתו של החיים, שלשל לו את הפרוטות וזכה במקחו, אבל בתנאי מפורש שאחר הכניסה יעביר לו את שני הכרטיסים דרך החור של יריעת-האהל, לו ולזוגתו — וכך הוה. וצריך להודות שהקרקום הזה עשה לקהל ירושלם מה שקוראים — ש ר ו ת ה ד ב...

מעשה בדב שישב על יד בעליו הנרדם ושמר עליו מפני הזבובים. וכשעמד זבוב טורח על מצח אדונו הכח בכפו הכבדו והרג את הזבוב ואת אדונו גם יחד. בעד הנאה של "זבוב" — הוציאו מסהלנו — לרבות אחב"י — את גש-

מתם ופרוטתם האחרונה מכוסם! ...
 אנב, שאלתי מאת אהד המשחקים
 מפני מה נעלם ה"מגן דוד" מעל המת-
 עמלים ה"אמריקאים" בהצנת הכבוד
 האחרון ביום שלישי זה, וענה לי
 שאחד מנוטרי קרתא העבים גזר על
 ה"מגן דוד" זאיים בנעילת הקרקום...
 * *

אין מה לדבר! ירושלם שלנו הולכת
 ומתקרמת ב"ה בצעדי ענק, לא רק
 בתקוני-דרכים ברחוב יפו אלא גם
 בבתי-ורשו.

ומספר לי תלמידי דהתם כי בליל
 שבת-קדש עבר לפני בתי-ורשו בדרכו
 לשכונת-הבוכרים וראה לפניו טחוח
 ממש כביטי טור-מלכא בשעתה, ונת-
 קיים בנו הפסוק בניטין: מצד אחד
 קטלו מאחב"י ובהך גיסא היולאי
 וחניגני, ולא היו ידעי הני בהני.

בבית אחד שכבה אשה צעירה
 על ערש דוי ובשעת נסיסה וכל בני-
 הבית אבלים ודווים, הולכים בוצר
 וידיהם על ראשם, וסמוך לבית זה
 ממש — חתונה של חסידים, היולא
 וחניגא, ריקודים בגרבים ובסנדלים
 עד התקרה ממש. מהאי גיסא — קול
 נהי ואכל, ומאידך גיסא — קול ששו
 וקול שמחה, ממש כמו בערים הגדולות

באמריקה, חתונה ולויה משמשים
 בערבוביא אצלנו, ולא ידעו הני בהני...
 ואמנם, חוצפה גדולה היא מצד
 האשה הצעירה שבהרה דוקא את יום
 השבת למיתה ולא יכלה לדחות את
 פטירתה לכהפ"ח לאחר שב"ק כדי
 שלא להפריע את שמחת השכנים
 החסידים וביחוד שמחת חתן וכלה
 מועג שבת...
 וחוצפה היא גם מהחולים שבבתי-
 החולים ברחוב הנביאים, כגון בקור-
 חולים, בית החולים של הממשלה
 ו"הדסה" שהם באים בתרעמת ובקובי-
 לנא על בחורי חמד וצעירות צמד
 העוברים בלילות ליד החולים ומנעי-
 מים להם זמירות מאחורי החלונות —
 סירינדות בלע"ז — כדי להקל את
 מכאובם וצערם, כנראה...
 * *

ומכיון שאנו מדברים ע"א הנער
 שלנו, נזכרתי בחוברת הראשונה של
 "הנער והארץ" הוצאת סרו-הקימת
 שלנו. ואולם תמה אני על עורך החוברת
 החשובה הזו, הר"ר הנכבד, שהוא תל-
 מיד-חכם, כידוע, איך לא הוציא דבר
 מתוקן מתחת ידו?
 בראש השער כתוב התאריך "יוני
 יולי 1926" כדבעי למיהוי ובראו

לעורך אירופי, ולא חלילה "סיון-תמוז
 תרפ"ו", כנהוג אצל האזיאטים שלנו,
 ואולם שגיאה גסה נפלה בשפולי השער.
 שם כתוב: ארץ-ישראל, וצריך להיות:
 "פ א ל ס ט י נ ה", לשם התאמה
 עם התאריך.

מקוה אני שכ' העורך יעמד על
 טעותו ויתקנה בחוברת השניה...
 * *

נעברי ברחוב יפו נכנסתי, כדרכי,
 לחנותו של קרלין כדי להביט קצת לתוך
 העתונים. נכנס יהודי ירושלמי וראה
 על השלחן ספר "ט. דיונגוף. חייו
 ופעילותו" ושאל מאת מוכר הספרים:
 — בכמה עולה הספר הזה?
 — עשרים גרוש! — ענה בעל-

המסחר.
 — לא זאת! — החזיר היהודי —
 שואל אני בכמה עלה הספר הזה ל ד י
 ז נ ג ו ? ...
 * *

יהודי נדיב נמצא לו למנהיגנו
 שהבטיח מליון דולר ל"רבי" שלנו
 בלונדון בתורת הלואה, וכבר היה
 הכל מוכן ומזומן לסעודה ולבנקט, ורק
 "עכוב" קטן יש עדיין — השיק
 החתום...
 ואעפ"י ששם "הגואל" הוא "ברוי-

טין" ופירושו בלשוננו הוא : נוצץ
 ומזהיר, אעפ"כ יש פתגם המוני —
 וקול הקוץ כקול שדי — שלא כל מה
 שהוא נוצץ ומבריק (ברייטון בלע"ז)
 הוא זהב...
 * *

וכלפי זה שאתם אומרים "תוצרת
 הארץ" והעתונים והסופרים מרעישים
 עולמות בנידן זה.

הנה, בשבוע האחרון, עברתי בדר-
 כי לשכונת הבוכרים וראיתי אחד
 מגדולי סופרינו ומלמדינו שנכנס לבית
 מרקחת ובקש לקנות משחה לנסיון-
 שנים. הרוקח הציע לפניו כל מיני מש-
 חות מחו"ל וגם משחה טובה מתוצרת
 הארץ, בשם ורמונד, כמדומני.

הסופר-המורה נטל בידו את השפך
 פרת מתוצרת-הארץ הסתכל בה מכל
 צד ומתוך הנאה יתרה על פניו, שסו"ם
 זכינו למשחה מ ל ל ו ולסוף הניח
 אותה על השלחן ואמר לרוקח:

— יחז נא לי שפופרת מהמשחה של
 ח ו י - ל א ר צ ...

כפי הנראה, מתכוונן הסופר לכתב
 בקרוב מאמר נלהב בעתון הת"א ע"א
 תוצרת-הארץ וחשיבותה הלאומית
 והחנוכית בארצנו!...

עזמות